

Landskap: Blekinge Upptecknat av: G. P. Roth
 Härad: Lund Adress: Lund
 Socken: Lund Karlskrona Berättat av: Kaare Kloos
 Uppteckningsår: 1943. Född år 1867. i Karlskrona.

Den socialistiska klubben.	s. 1.
Björkholmén, Pantav. holmen, Pottholmen.)	s. 2, 4, 5.
Spisar o. hörs inne i staden.	s. 2.
K. de van.	s. 2.
Västeruddén, Nätbeckén.	s. 3.
Höjesfält.	s. 5.
Riv alskap mel. Ronneby o. Karlskrona.	s. 6.
Renhållning.	s. 6.
Späidoms om Karlskrona.	s. 7.
Fälska eldar v. kusten, - verk plundrades.	s. 7.
Flottans varv.	s. 7.
Vaktorn utanför Karlskrona.	s. 8.
Spökhus.	s. 8.
Späqummar.	s. 8.

Skriv endast på denna sida!

Gustav <u>IV</u> Adolf i Karlskrona.	s. 9.	
Oscar <u>II</u> ö. Gustav <u>I</u> .	s. 9.	
De rikare hade bantställen på landet.	s. 9.	
Lönn arkaden.	s. 10.	
Tranam ö. väifredagen.	s. 10.	H. G. 14.
1:a maj, - dricka mäg i ben.	s. 10.	
Gökotta.	s. 12.	
Påskan.	s. 12.	
Mårtensfirandet.	s. 12.	
6 november.	s. 13.	
Karl <u>XI</u> :s statyn restes 1898.	s. 13.	
Lucia.	s. 13.	Ullm. k. 14.
Julmarknad, julen.	s. 13.	L. u. F. 34.
20:e Knut.	s. 15.	H. G. 3.

ACC. N:R M. 8993 :/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag bröt med det militära när jag greps av den socialdemokratiska rörelsen. I Karlskrona fanns den socialistiska klubben den började nog omkring 1890 men den missköte sig och de söp så. Men sen tog jag och några andra upp den och 1895 var den första egentliga majdemonstrationen. Jag var den förste socialdemokratiska stadsfullmäktigen i Sverige.

Torsson och August Palm var de första som voro här i Karlskrona och agiterade på hotellet på Drottninggatan.

ACC. N:R M. 8993: 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Flerålet innävånare på Björkholmen voro nog sjömän men sjömännen kunde också bo inne i själva stan. I min fars tid var Björkholmen en verklig holme och uppkörsvägen till Björkholmen var förut en bro. Hela staden var från början bara holmar och den största holm en var Trossö där torget nu ligger.

Pantarholmen var en ö och mellan den och Trossö låg Pott-holmen -där järnväg stationen nu ligger.och Strandgården.

I min allra tidigaste barndom fick de ha grisar inne i stan. Mina föräldrar hade höns.

1853 gick koleran och det var mycket stor dödlighet. Det var dåliga avlopp om inga alls. Många gick och slog ut våaskvat^{et}net på gatan.

ACC. N:R

M. 8993:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Västerudden kallas en stadsdel, det var innan man hade särskilda kvarter som skulle vara omslutna av gator.

Möllebakken ligger åt väster neråt Brogmästarebron. Där hade en massa kvarnar på höjderna. Och här på Pantarholmen låg två kvarnar där nu änkehusen ligger. Det var nog de sista två kvarnarna som fanns i stan. På Björkholmen och Stumholmen fanns också kvarnar. I folkmun kallades den Stubbholmen.

ACC. N:R

M. 8993:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fö uthämat de vatten i skötar från Lyckeby. Det var Kro-
nan som anlade vattenverket i Lyckeby som staden sedan över-
tog, sen skulle kronan istället ha fritt vatten. Sen blev de
en stor uppgörelse mellan kronan och staden om äganderätten
till gatorna. och då gjordes det uppatt kronan skulle be-
tala 11½ öre under en viss tidoch sen skulle de betala lika
mycket som vi.

Amiralites gatan skolan var statens och den byttes bl, a.
Gamla teatern
ut mot Gårdsstrån som var stadens.

Pantarholmen hade förr dåligt anseende. Mina föräldrar
och släktingar brukade förr taga kaffekorgar med ut till
Vämö och då minns jag att min far sade; "Nu skall vi gå
hem innan det är mörkt för det är inte trevligt att gå igenom
Pantarholmen sen det är mörkt. Pantarholmsligan var mycket

ACC. N:R M. 8993: 5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

svår och bråkade. Det var för en 50 år sedan. Jag är nu 76 år. Det var bara slagskämpar och bråkmakare som bodde där men inte tjuvar eller lättfärdiga fruntimmer tror jag.

Nere på Kungsplan hade de cirkustält och sådant förr. De brukade vara nöjesfält där nu elektrisitetsverket ligger. Tidvis har Björkholmsplan varit nöjesfält och senare Järnvägsplanen. Men nu är det ute på Vämöslätten.

Alamedan var sjömansbenämningen på Ö. Amiralitetsgatan. Den benämnes nu Alamedan efter stadsförslag förra året. Galgamarken ligger härövanför. Den kallades för Galgbacken förr. Galgmaden ligger nedanför och den bebygges nu. Det är själva högplatån som kallas Galgamarken.

Kalvhagen ligger i nordöstra delen av stan. Vitus Andersson hade kalvbete där för det var än slätaste delen.

ACC. N:R M. 8993:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Förr var det stort rivalskap mellan Ronneby och Karlskrona. Ronnebyborna tvingades ju att flytta till Karlskrona. De tog stadsporten från Ronneby och flyttade hit och de tog dörrar och fönster ur husen i öRonneby så de blevo obeboeliga. Sen växte folk mängden hastigt. I en almanacka för år 1800 storleken på Sveriges städer: Stockholm Karlskrona, Göteborg. Staden har länge varit nästan till åtlöje för sina gator. De kallades för pepparnötsgator. De var rysliga att gå på. Här har nog funnits s.k. Borgmästarestenar också. Intill 1910 var husägarna skyldiga att underhålla gatan. Renhållningen ha de fortfarande skyldighet att sköta själva. I min barndom var avträdena bara stora gropar som blev det lådor som kunde tömmas. 1905 fick vi modernt renhållningsverk. Sen ersattes de av järplåtspannor. W.C. har lagts in i alla hus som byggts på de tio sista åren.

ACC. N:R M. 8993:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Här i Karlskrona har en massa av flottans folk bott i generationer.

Det påstods att då Vitus Anderson ej ville godvilligt lämna Trossö som han rådde om sattes han in på kastellet i Karlskrona och då sade han att " Karlskrona skall både sjunka och brinna. Och detta har också uppfyllts enligt folketron. Ty på 1800-talet gick fregatten Karlskrona under i Mexikanska golven under en orkan. Och på 1790-talet brann så gott som 3/4 av staden ned. Vitus Andersson ligger begravd på Nättra-by kyrkogård.

Folket idkade litet smått sjöröveri vid kusten. De tände falska eldar för att få vrak som de plundrade.

Flottans varv låg tidigare vid Tyska bryggaregården.

ACC. N:R M. 8993/8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det ligger två vaktorn utan för Karlskrona. Det ena som ligger i närheten av västra Hästholmen kallas för God morron och det andra som ligger s.o. om Kungsbron kallas för Godnatt. De fick dessa benämningar för när fienden kom till Västra Hästholmen och det sköts därifrån sade fienden "God morgon" och fortsatte framåt men när de kom längre in mot Karlskrona sågick det inte längre att komma vidare och då sade fienden "God natt!"

På Hantverkaregatan låg ett spökhuss men spökerierna där var av mera tillfällig art.

Det var ju så vanligt med spågummor förr. Det påstods, ju t.o.m. att Gustav III också gick till en spågumma.

ACC. N:R M. 8993:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gustav IV Adolf lämnade sitt svenska Rike från Karlskrona och han bodde då med sin familj i Kungshuset där befälhavande Amiralen bor. De södra rummen i det huset äro reserverade för kungliga gäster.

Gustav V ville gärna ha Amiralsuniform men det fick han ej för Oscar den II som sade till honom: "Du varken är eller kommer att bli någon verkligt sjöofficer."

De senare åren har staden inköpt Vedeby och utarrenderar områdena.

De rikare och bättre lottade hade lantställen på landet.

Då Ronnebyborna flyttade hit fingo de fria tomter och fritt virke.

ACC. N:R M. 8993:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kvällen före midsommar börjar lövmarknaden och håller på tills nästa dag. Gummorna kommer in med liljekonvuljer och nattviol, blåklint och förgätmigej. Och där var italienare och karamellstånd. Ursprungligen var det bara en lövmarknad. Vid lövmarknaden slog de varandra med pappersvippor men de ha ej brukat slå varandra med påskris. När det var Vårfrudagen sade de att tranan skulle komma och piska dem med ris om de inte steg upp tidigt.

Jag har hört att de brukade säga Ronnebytysk men vad det betydde vet jag inte. Här i stan fanns en tysk församling som hade tyska kyrkan.

1 maj skulle de dricka mærg i ben. Det var ett riktigt supgille. Det ansågs ju förr som en skyldighet nästan att vara full. Jag var i mitt föräldrahem mycket strängt uppfostrad

ACC. NR M. 8993: //

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men på 1 maj^e fick jag tyskt bryggaröl som jag fick smaka och så skulle de se om jag raglade. På 1880-talet i Stockholm hade de också rättighet att supa på 1 maj och Bellmansdagen och poliserna fick ej ingripa. Så var det här också första maj.

Den dagen gick musikkåren från Flottans kasern och vissa gator för att blåsa in våren. Några gånger fick jag vara med min far när reveljen gick ut kl.5. Och vid 6-tiden var det många som gingo och raglade och på kvällen var det inte många som varo nyktra. Så är det ju t.ex. ej på arbetarnas demonstrationer fastän de ej voro så lyckade första åren. På senare år ha sångkörer börjat sjunga i Hoglandspark och på Vämö. Vid demonstrationerna brukar arbetarnas sångkör sjunga "Sköna maj". På senare år har borgmästaran eller någon annan hållit tal ute på Vämö.

1 maj betraktades som första sommardagen.

ACC. N:R M. 8993:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Människorna brukade nog gå ut på gökotta tror jag.

Påskdagsmorgon gick de ut för att se solen dans. Närmaste högsta punkt var Tyska bryggarebergen. Dansningen bestod ju nog av de många snapsaraa. De hade nog litet "conifonium" d.v.s sprit med sig och s mörgåsar.

Vi var ute en påskdagsmorgon på 1800-talet när jag var ordförande i Karlskrona Abbetares ungdomsförening. Vi sjöng "Dåne liksom åskan bölöde" , "Fast liskom klippans grund", "Sköna maj", o, s. v.

Här var aldrig någonsa annan marknad än Lövmärknaden.

Vid Märten åt man gås och svartsoffa. Det hade vi i mitt föräldrahem. En morbror i Ystad brukade skicka det till oss.

ACC. N:R M. 8993:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6 november firar militärerna med parader och i föl mill jag minnas att de hade uppställning.

Karl XI:s statyn restes väl 1898 och då brukade vi några år efter fira hans dödsdag eller födelsedag jag vet inte vilket det var.

Lucia firas på senare år. Marinen och Blekinge Läns tidning väljer en Luciabrud som tilldelas ett smycke som fästes på äav befälhavande amiralen. Hon far genom stan med facklor tillsammans med sina tärmor. Det har pågått en 5-6 år.

Julmarknad fanns endast i affärerna. Det var s.k. julexposition. Det började redan 1 söndagen i december. Förr i min barndom hade de bord med sakerna utbredda på liksom på Epa.

ACC. N:R M. 8993: 14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var ett särskilt nöje för barnen.

Julhögar fanns det i mitt hem. Det var stora sockerkakor och vetekakor i olika former.

Sen jag blev gift ha vi brukat doppa i gräytan, men det gjorde vi ej i mitt föräldrahem. Nu samlas barnen hos mig och doppa i grytan.

I mitt hem brukade släkt och vänner samlas. När julklapparna delades ut satt vi alla kring ett bord. Julklapparna ställdes i låder eller kappsäckar bredvid och far tog upp julklapparna och läste upp kvickheterna som stod på och packade upp paketerna. Min farbroder satt som sekreterare och skrev vad var och en fick. För var och en sattes ett streck för varje julklapp och för den femte julkappen en fana. Och så

ACC. N:R M. 8993:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

räknade man hur många julklappar de olika fått. Nu sitter en
av mina barn som skreterare.^e

Välgörnheten till jul är julfemman och jultomtarna som
arbetar för fattiga barns beklädnad.^e

Lutfisk och gröt hade man på julafton.

20;e Knut var de utklädda med kvastar för att köra ut julen.

Jag har hört talas om "lilla julafton men jag vet ej vilken
dag det var. Jag gissar att det möjligtvis skulle vara
nyårsafton.

Man skulle rimma till gröten och lägga en mandel i gröten.